

Remissvar

Dnr A2023/01509

Redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring

Saco har givits tillfälle att yttra sig över skriften *Redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring*, A2023/01509. Saco har inhämtat förbundens synpunkter och förbundens svar bifogas.

Bakgrund

Den redovisning Saco idag lämnar synpunkter på, har haft uppdraget att lämna förslag på hur Myndigheten för arbetsmiljökunskaps uppgifter kan överföras till och inordnas i Arbetsmiljöverket. Då bakgrunden är regeringens avsikt att pröva en överföring och inordning utifrån den generella bedömningen att antalet myndigheter bör minska och statsförvaltningen effektiviseras, har inga andra alternativ utretts. Saco beklagar detta och önskar att en bredare organisationsutredning med syfte att utreda om en sammanslagning är lämplig eller inte, där man prövar och överväger även andra alternativ och lösningar, i stället genomförts.

Saco drev länge på, tillsammans med flertalet av arbetsmarknadens parter, för ett nytt arbetsmiljöcentrum efter att ALI lagts ner 2007. Utredningen *Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö*. *SOU 2017:28* genomfördes och till slut 2018 inrättades en ny myndighet, Myndigheten för arbetsmiljökunskap (Mynak). I samband med remissvaren på den utredningen framkom att många remissinstanser, inklusive Saco, ansåg att det var betydelsefullt att ett sådant kunskapscentrum blev fristående, självständigt och förlades som en egen myndighet.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har inte varit verksam mer än 6 år och man kan ställa sig frågan om det är lämpligt att efter så kort tid välja att genomföra en omfattande förändring som kommer innebära ett stort integrationsarbete och risk för att tappa tempo och kompetens i verksamheten.

Sammanfattning av förslagen

Myndigheten för arbetsmiljökunskap avvecklas som egen myndighet och dess uppgifter överförs och inordnas i Arbetsmiljöverket.

Utredningen bedömer att en inordning och integrering av Myndigheten för arbetsmiljökunskap i Arbetsmiljöverket kan uppfylla regeringens intentioner och en avveckling av Myndigheten för arbetsmiljökunskap skulle innebära en viss ekonomisk besparing inom framför allt administrationen och myndighetsförvaltningen.

Utredningen föreslår att regeringen bör säkra en rimlig nivå av anslagstilldelning långsiktigt för de uppgifter som förs över från Myndigheten för arbetsmiljökunskap för att volymen och kvaliteten i verksamheterna ska kunna vara så opåverkade som möjligt under och efter en eventuell överföring och inordning.

Utredning föreslår också att kunskapssammanställning, kunskapsspridning, analys och det internationella uppdraget förs över till Arbetsmiljöverket. Regeringen bör anpassa Arbetsmiljöverkets instruktion för att möjliggöra verksamhet utifrån ett brett uppdrag med bibehållen effektivitet och kvalitet.

Däremot anser utredningen att uppgiften att utvärdera effekter av statliga reformer och beslut och uppgiften om företagshälsovårdens kompetensförsörjning inte bedöms lämplig att överföra till Arbetsmiljöverket.

Saco synpunkter på utredningens förslag

3.1 Myndigheten för arbetsmiljökunskap avvecklas som egen myndighet och dess uppgifter överförs och inordnas i Arbetsmiljöverket

3.2 Kunskapssammanställning, kunskapsspridning, analys och det internationella uppdraget förs över till Arbetsmiljöverket

Redovisningen tar utgångspunkt i att de båda myndigheterna verkar inom samma politikområde, dock med olika uppgifter. Myndigheterna pekar själva på viktiga uppdragsskillnader.

Arbetsmiljöverket och Mynak har i stora delar olika ingångar i sitt arbete för att skapa en god arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket jobbar mycket med risker och regler. De utövar kontroll, inspektioner och ser till att arbetsgivare följer de regler som myndigheten tagit fram. Mynak har en betydligt bredare ingång och är mer inriktad på friskfaktorer, främjandeperspektiv och arbetar mer kunskapsbyggande och med forskningsbaserat stöd. Exempel på Mynaks bredare verksamhet är projekt om tystnadskultur och om trakasserier, kränkande särbehandling, minoritetsstress etc.

Saco menar att det är centralt att båda dessa myndigheters ingångar och uppdrag inom arbetsmiljöarbetet kvarstår och att en överföring av Mynaks uppgifter till Arbetsmiljöverket inte får innebära sänkta ambitioner inom arbetsmiljöområdet

Fördelar som utredningen ser är förstärkt kompetens inom Arbetsmiljöverket genom att ex forskning, analys och kunskapsspridning hamnar närmre Arbetsmiljöverkets ordinarie verksamhet såsom tillsyn och inspektion och att samverka med arbetsmarknadens parter kan underlättas.

Risker som beskrivs är att styrningen inom Arbetsmiljöverket försvåras när uppdraget blir bredare. Saco har vid ett flertal tillfällen även tidigare påpekat problemen med alla nya uppdrag Arbetsmiljöverket fått under de senaste åren, både ur ett resurs- och ett styrningsperspektiv. Saco menar att det nu återigen finns risk för så kallad uppdragsträngsel. Utredningen själva beskriver att *"Då de uppgifter som här föreslås överförs kommer att utgöra en mindre del av Arbetsmiljöverkets verksamhet finns en risk att dessa inte kommer att prioriteras i en sådan situation. En konsekvens kan då bli att produktionen och kvaliteten i denna verksamhet minskar jämfört med i dag, vilket konkret kan innebära färre och kvalitetsmässigt sämre kunskapsunderlag, och mindre omfattande kunskapsspridning"* (s 25)

Det är alltså högst angeläget att de uppdrag som Mynak har haft, införlivas på ett betryggande sätt i Arbetsmiljöverkets organisation. Uppgifter som analys, kunskapssammanställningar och kunskapsspridning genomförs inte på motsvarande sätt på Arbetsmiljöverket och behöver få ett tydligt utrymme i organisationen för att kunna fortsätta utföras på ett bra sätt. Kunskapen som tas fram ska vara till nytta för samhället i stort och en bredd av arbetsmiljöaktörer och inte i första hand tillgodose Arbetsmiljöverkets behov.

Glädjande nog konstaterar myndigheterna att de uppgifter som förs över från Mynak inte ska *"vara beroende av behov och intressen hos enskilda parter eller forskarmiljöer, men inte heller hos inspektions- eller regelgivningsverksamheten på Arbetsmiljöverket"* (s 28). Saco menar att det är viktigt med en fortsatt självständighet/integritet för de uppgifter som idag bedrivs av Mynak.

Integriteten är inte minst viktig för att Arbetsmiljöverket ska kunna upprätthålla det kunskaps/forskningsinriktade uppdraget med bra kontakter i forskarsamhället, nationellt och internationellt. Mynak har lyckats få medlemskap i ex. PEROSH - Partnership for European Research in Occupational Safety and Health och det är viktigt att dessa kontaktytor upprätthålls och att Mynaks internationella uppdrag omhändertas väl.

Utöver detta vill Saco lyfta finansieringsfrågan. Utredningen beskriver själva att regeringen behöver säkra en rimlig nivå av anslagstilldelningen utöver det som Arbetsmiljöverket disponerar idag. Det är väsentligt att regeringen säkerställer att det finns tillräcklig finansiering vid sammanslagningen men också på lång sikt, så att Mynaks nuvarande arbete kan fortsätta samt utvecklas.

3.3 Uppgiften att utvärdera effekter av statliga reformer och beslut bedöms inte lämplig att överföra till Arbetsmiljöverket.

Saco instämmer i förslaget att uppdraget att utvärdera effekter av reformer och beslut bör läggas över på annan myndighet än Arbetsmiljöverket.

3.4. Uppgiften om företagshälsovårdens kompetensförsörjning bedöms inte lämplig att överföra till Arbetsmiljöverket.

Saco delar utredningens slutsatser att beträffande frågor om företagshälsovårdens kompetensförsörjning lämpar sig dessa inte att föras över till Arbetsmiljöverket.

När det gäller den sedan länge brådskande frågan om kompetensförsörjningen för företagsläkare, anser Saco att det är viktigt att regeringen snarast möjligt ger en lämplig aktör uppgiften att säkerställa att läkare kan göra sin specialistutbildning inom företagshälsovård/arbetsmiljömedicin och liknande. Försäkringskassan har exempelvis föreslagits till denna uppgift. Det är också viktigt att det finns ett tillräckligt utbildningsutbud för övriga professioner som är nödvändiga för företagshälsovården.

Avslutning

Saco är tveksam till om syftet att effektivisera uppfylls med föreslagna sammanslagning. Kostnadsbesparingarna är små (5 -6 mnkr/år långsiktig) och även om utredningen presenterar ett antal möjliga synergier och fördelar med sammanslagningen så redovisas också ett antal nackdelar och frågetecken och inledningsvis även tillkommande kostnader vid sammanslagningen. Den samlade bilden är att argumenten för en sammanslagning är förhållandevis svaga, och att det finns ett flertal risker och utmaningar att beakta. Som Saco beskrev inledningsvis hade vi önskat en bredare organisationsutredning där alternativa lösningar och förslag till en sammanslagning presenterats. Saco menar att en kvarvarande egen myndighet borde varit ett av dessa alternativ.

Med detta sagt har de två myndigheterna utifrån sitt uppdrag presenterat ett bra underlag med förslag som visar på möjligheter att fortsätta den verksamhet som Myndigheten för arbetsmiljökunskap har bedrivit, inom Arbetsmiljöverkets organisation. Myndigheterna har dock påtalat att det inte är givet att det kommer uppstå synergieffekter utan att det kräver att goda förutsättningar finns på plats exempelvis i form av resurser/tillräcklig finansiering, hur verksamheten organiseras och dessutom behövs ett gemensamt målinriktat utvecklingsarbete inom flera områden.

Om en sammanslagning skulle genomföras innebär det att två relativt olika perspektiv på arbetsmiljöarbete och därtill olika arbetssätt, ska

samsas inom en och samma myndighet. Precis som utredningen beskriver det *"finns en risk för konflikt dem emellan, till exempel i olika ställningstaganden som myndigheten gör"*. (s 29) Det gör det än viktigare att det i anpassningen av Arbetsmiljöverkets instruktion framgår att det nya uppdraget blir en viktig del i Arbetsmiljöverkets ansvarsområde.

Sacos förbund har särskilt påtalat att det är angeläget att förhindra kompetenstapp i samband med en eventuell sammanslagning och har förslag kring detta (se förbundens bifogade remissvar)

Sveriges Akademikers Centralorganisation

Med vänliga hälsningar

Lena Granquist
Samhällspolitisk chef

Karin Fristedt
Utredare arbetsmiljö

Remissvar från Akavia och Akademikerförbundet SSR bifogas.